

Kirkerådet
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

Dato: 15.10.2020

Vår ref: 20/02730-2 k1927

Deres ref:

Hørings svar - Frivillighet i Den norske kirke- fra Tunsberg bispedømmeråd

1. Generelle bemerkninger om saken

Tunsberg bispedømmeråd er glad for at det nå arbeides med å lage en kirkelig frivillighetsstrategi og en handlingsplan for «Frivillighet i Den norske kirke». Vi deler høringsnotatets understrekning av at «for å bevare en levende folkekirke med stor opplutning og aktivitet også i fremtiden, er det avgjørende å opprettholde og styrke det sterke frivillige engasjement som kjennetegner Den norske kirke.» Sist gang Kirkemøtet satte opp frivillighet som hovedsak var i saken «Frivillig medarbeiderskap», KM-sak 6/01. Noen av perspektivene fra den gang finnes igjen i høringsnotatet, utenat det direkte henvises til KM-sak 6/01.

Begrepet «frivillig» vs «medarbeider»

I KM-sak 6/01 brukes begrepet «medarbeider» eller «frivillige medarbeidere» om det som høringsnotatet kun bruker begrepet «frivillig» eller «frivillighet» om. Det er etter vår mening et tap og en reduksjon i forhold til tidligere tenkning omkring saken at en dropper begrepet «medarbeider».

I innledningen i til høringsnotatet (s.2) sies det riktignok at begrepet «frivillig» i en kirkelig sammenheng kan oppfattes som for smalt. Men når en i dokumentet kun bruker begrepet «frivillighet», argumenteres det, er det fordi en mener at begrepet frivillighet er et godt verktøy for å reflektere omkring dette. Det er dette begrepet som ellers brukes i samfunnet og innen relevant forskning på feltet. Vi ser at det er et poeng, men vi mener allikevel at noe går tapt i vår kirkelige refleksjon ved å kun forholde oss kun til begrepet «frivillighet».

Det er en viktig forskjell mellom «frivillighet» i organisasjoner og samfunnet generelt og «frivillighet» i Den norske kirke. Dette er mer enn semantikk. Det handler om vår identitet og oppdrag som kirke. Å være i et felleskap der vi alle (!!) gjennom dåpen kalles til å være Guds medarbeidere i Hans virke for verden i og gjennom kirken, er noe større enn bare å være «frivillig». Et av hovedpoengene fra KM-sak 6/01 var f.eks. «Når alle dømte er Guds medarbeidere, må de også oppleve dette i praksis». Når en nå 19 år etterpå fortsatt erfarer at mange dømte ikke regnes med, kan det også ha noe å gjøre med at de ikke inkluderes som

medarbeidere, kun frivillige? Fungerer begrepet «frivillig» i kirkelig sammenheng i praksis som noe som oppleves ekskluderende? Vår erfaring er at det i noen av våre sammenhenger gjør det nettopp det. Dette går først og fremst på ansattes holdninger og tanker omkring «frivillige».

Dette med språkbruk og begrep er ikke entydig. Vår erfaring er også at noen dømte selv synes det er vanskeligere å bli omtalt som «medarbeider i kirken» enn «frivillige i kirken». Dette har mer å gjøre med tilvante holdninger og roller samt mangel på systematisk arbeid omkring medarbeiderskap i menighetene. Her bør vi ha to tanker i hodet samtidig.

2. De viktigste perspektivene

Tunsberg bispedømmeråd vil særlig løfte frem følgende:

1. *Det teologiske fundamentet*

Kapitlet «Verdiene og forankringen» er det grunnleggende hovedperspektiv som punktene i en handlingsplan må tuftes på. Det løftes frem i dokumentet flere gode, relevante, teologiske perspektiv, som:

- Kirken som Kristi kropp, der hvert lem er en avgjørende del av det hele.
- «Nådegavene» og mangfoldet der alle har hvert sitt bidrag
- Den lutherske lære om det almene prestedømme. Alle er kalt til å tjene sin neste.

Dette er alle viktige teologiske perspektiv som må med som grunnlag i et dokument om «Frivillighet i Den norske Kirke». Men vi savner også noen andre, viktige, teologiske perspektiver.

Vi savner sendelsesperspektivet med vår identitet som kirke, samt koblingen til vår gudstjenestefeiring. I gudstjenesten samles vi, får nytt påfyll, fornyet oppdrag og sendes ut i verden til tjeneste (liturgien etter liturgien). Vårt poeng her er at «frivillighet» henger sammen nettopp med gudstjenesten og sendelsen ut i hverdagen. Det hører naturlig med i grunnlagstenkning for en handlingsplan i Dnk omkring frivillighet.

En fruktbar menighetspedagogisk inngang til en mer helhetlig og trinitarisk forståelse av frivillighet, kan være å løfte frem ordtrioen «skapt-døpt-sendt» (som er lansert av SMM (Samarbeid menighet og misjon)). Av disse tre er «sendelse» det mest underkommuniserte i våre menigheter. Alle dømte er sendt. Dette åpner for en fornyet, utvidet forståelse av vår identitet som felleskap og individ/medlem i kirken, og kan være med å gi økt mening og bidra til økt breddeforståelse av hva medarbeiderskap er. Det er også rent innholdsmessig det som har mest utforskningspotensial i forhold til temaet «frivillighet».

2. *Fra instrumentell frivillighet til organisatorisk frivillighet som arbeidsmåte.*

Tunsberg bispedømmeråd mener at her peker dokumentet på en svært vesentlig side det er nødvendig å ta tak i for alvor i en handlingsplan. Sammenligner vi med mange av våre søsterkirker, der frivillighet fungerer bedre og det er stort rom for deltakelse og medvirkning, ser vi at nøkkelen til suksess er en organisk tilnærming til frivillighet. (I dokumentet løftes f.eks. den lutherske kirken på Madagaskar frem med metodikken *Use your talents* som eksempel).

Vår erfaring er at, selv om det ikke alltid er intendert, handler mye av vår praksis og arbeidsmåte omkring frivillige at frivillige blir et instrument for å utføre oppgaver

som de ansattes definerer. En lager lister med forhåndsdefinerte oppgaver, som en forsøker å fylle. Satt på spissen: De frivillige blir de ansattes hjelpere. Den alternative modellen som holdes frem, en organisk tilnærming, der en ikke starter med oppgavene, men tar utgangspunkt i de *assets* en har i de menneskene som finnes, deres ønsker, motivasjon og ressurser.

Dette innebærer en ny måte å tenke og handle på der de frivillige og deres ønsker og ressurser kommer i fokus.

3. *Behovet for en mer systematisk og overordnet tilrettelegging av frivillighetsarbeidet.*

En overgang til en mer organisk tilnærming til frivillighet vil også kreve mer arbeid med frivillige. Mange kirkeansatte, som også dokumentet påpeker, erfarer at de har mindre tid og rom til å følge opp ansatte enn det f.eks. tjenesteordningene legger opp til. Det pekes også på relevant forskning som viser at det kan være behov for at en ansatt har et overordnet og strategisk ansvar for frivillighetsarbeidet, f.eks. frivillighetskoordinator. Vi mener at disse momentene er av stor viktighet, men for at de kan bli virkelige må det foretas overordnede, strategiske grep og legge til rette for både nytenkning og gode rammevilkår for at dette kan virkeliggjøres.

3. De viktigste prioriteringene i arbeidet videre med saken

Av de syv delmålene som er foreslått i høringsnotatet, vil vi utfra det som er sagt ovenfor, prioritere følgende tre: Disse henger også naturlig sammen. Dette betyr ikke at vi vurderer de andre punktene som ikke viktige, men vi foretar her en prioritering.

A: tilrettelegge for at ressurser og engasjement tas i bruk hos alle som vil bidra

B. øke fokus og kompetanse på frivillighet og frivillighetsledelse

C: motivere og legge til rette for økt deltakelse gjennom givertjeneste og innsamling

= > Vi foreslår å prioritere å arbeide målrettet og systematisk med å tilrettelegge for at en endring fra en instrumentell tilnærming av frivillighet til en mer organisk tilnærming kan finne sted i menighetene. Dette kan skje gjennom motiverende holdningsarbeid prosessutvikling, og ved at dette prioriteres på alle nivåer i en 3- 4 års periode.

Det bør også prioriteres med å sikre de økonomiske rammer som er nødvendige for at en slik endring kan finne sted.

Parallelt med dette må en begynne for alvor å arbeide med et systematisk program for økt givertjeneste og innsamling i menighetene.

Andre kommentarer

Bispedømmerådet har ingen ytterligere kommentarer.

Med vennlig hilsen

Michael Onsrud
Konst. stiftsdirektør

Knut Edvard Larsen
Seniorrådgiver menighet og misjon

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
Kirkerådet

Postboks 799
Sentrum

0106 OSLO